

РЕШЕНИЕ

№ 27781

гр. София, 20.08.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в
публично заседание на 20.05.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Спасина Иванова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **12255** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл. 284 исл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във вр. с чл. 203 и сл. от АПК.

Производството е по реда на чл.284 ЗИНЗС, във връзка с чл.203 и следващите от АПК.

Ищецът М. С. С. твърди, че на 5.9.2018 г. е арестуван с „показна акция“ на Специализираната прокуратура, а на 6.9.2018 г. е привлечен като обвиняем по ДП 130/2018 г. на Следствения отдел на Специализираната прокуратура, с твърдения за участие в организирана престъпна група за данъчни измами, пране на пари и нелегално производство на цигари – престъпления по чл. 234, чл. 253, чл. 255, чл. 256 и чл. 321, ал. 2 и 3 Наказателния кодекс. От тази дата /5.9.2018 г./ до 30.6.2021 г. , общо 2 г. и 10 м., е бил както следва – за периода от 5.9.2018 г. до 1.2.2021 г. с мярка за неотклонение задържане под стража, а останалия период – под домашен арест.

Твърди, че до датата му на задържане се е намирал в „нормално здравословно състояние“. Впоследствие обаче, на 21.10.2018 г., по време на дентална интервенция, е получил транзиторна исхемична мозъчна атака /инсулт/, вследствие на което развива частична пареза на левите крайници като са затруднени движенията им.

На 30.7.2019 г. е поискан отговор от началника на Софийския централен затвор дали се налага медикаментозно лечение и ако е така – какви лекарства, какви изследвания са правени. На 8.8.2019 г. е направено искане за копия от медицинския журнал. Получен е отговор от 13.8.2019 г.

за назначената терапия.

На 27.9.2019 г. е подал жалба относно поведението на други лица от Затвора – заплашване, изнудване, рекет, като тези събития допълнително са се отразили на здравословното състояние на ищеца.

Във връзка с болки в лумбалната област е поискано, на 2.10.2019 г., допускане на рингова инвалидна количка, което е отказано на 3.10.2019 г., тъй като такава вещ не е в списъка с разрешените вещи.

На 30.10.2019 г. е подадена молба да не му бъдат слагани белезници на крайниците за болничното легло, тъй като е трудно подвижен, а това допълнително затруднява движението му при настаняването му в УМБАЛ „А.“. Това е създавало неудобства, както и смут сред останалите болни. Поискал е настаняване в самостоятелна стая. Получен е отговор от началника на Затвора София, че този въпрос не е в неговата компетентност. Но, не съобразява това, че се охранява от двама служители на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /ГДИН/, както и трудната подвижност. Твърди, че използването на помощни средства е било прекомерно, несъразмерно с целите на охраната, което му е причинило значителни болки и страдания.

На 6.11.2019 г. и 20.11.2019 г. е поискал копия от медицински документи, но по тях твърди, че няма произнасяне. На 20.12.2019 г., е подал нова молба, уточнена с молба от 8.1.2020 г. относно здравословното състояние на ищеца. Получен е отговор, че не може да се даде становище относно съвместимостта на ищеца и неговото здравословно състояние с пребиваването му в затвора.

Във връзка с превеждането на ищеца в Националната онкологична болница е поискано от началника на СЦЗ да представи доказателства за проведени изследвания, каквито не са представени своевременно; отменено е разпореждането за настаняване, след което е постановено ново такова, в резултат на което ищецът е „разкарван“ с конвой на няколко ъти.

Твърди, че почти година и шест месеца не е бил под пряка слънчева светлина и естествена среда предвид липсата на подходящи условия, пригодени за лица в неравностойно положение по време на предстоя му в Затвора София, поради което не е бил приложен чл. 256, ал.1, т.1, вр. чл. 86 ЗИНЗС.

На 31.3.2020 г. е депозирана молба за предоставяне на ортопедичен матрак, като е посочено че доставката следва да се извърши след „нормализиране на обстановката в страната“.

На 8.5.2020 г. получил отговор във връзка с оплаквания за упражнен тормоз от други затворници с цел утежняване положението му, в който отговор пише, че администрацията на затвора няма разследващи функции и не е компетентна за решаване на подобни казуси.

На 3.7.2020 г. е поискал на началника на Затвора да бъде изведен за изследвания поради това, че лечебното заведение към него не разполага със специалисти по неврология, урология и необходимата апаратура. Поради произнасяне по молбата над 20 дни е без установено здравословно състояние.

На 30.7.2020 г. е поискано от началника на Затвора предоставяне на медицинска справка за ищеца. Поради неполучаване на отговор, на 19.8.2020 г. е подадена нова молба с искане за предоставяне на резултати от медицински изследвания.

На 20.11.2020 г. е направено искане, с оглед затруднената подвижност на ищеца, пратките до него, да бъдат получавани от болногледача му. Молбата е отказана, с което за пореден път се поставя в по-неблагоприятно положение, предвид затруднената си подвижност, да получава тези пратки лично.

С определение от 1.2.2021 г. е изменена мярката за неотклонение от „задържане под стража“ в „домашен арест“.

На 3.6.2021 г. е подал молба до Министерството на правосъдието за проверка на подадени молби и жалби до СЦЗ, по които не е било налице произнасяне. Молбата е препратена на ГДИН, от където е получен отговор, че във връзка с молба от 18.9.2020 г. за допускане на уреди против хлебарки и насекоми, молбата е разпределена на д-р Я. Т., директор на СБАЛЛС, който не е разгледал тази молба, поради което е бил освободен от длъжност.

С решение на ЕСПЧ от 8.6.2021 г., по жалба № 16282/2020 г. е постановено осъдително нарушение за констатирано нарушение на чл. 5, § 3 от КЗПЧ.

Предвид така изложената фактическа обстановка, относима към ответника Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, в която част делото е висящо пред АССГ, твърди следните нарушения:

1. Твърди, че е налице тенденциозно и неоснователно бездействие, изразяващо се в непредоставянето на медицинска информация относно здравословното състояние на ищеца или в предоставяне на кратки бланкетни отговори, неотговарящи на направените искания. Непредоставянето на такава информация е довело до лишаване от възможността да се получи достъпна и качествена здравна помощ, както и да потърси повече от едно медицинско становище относно диагнозата, лечението и прогнозата, което е в противоречие с практиката на ЕСПЧ, която цитира /стр.37/.

Налице е липса на подробна медицинска документация относно здравословното състояние на ищеца и за предписаното и следвано лечение, като възпрепятствано редовното и системно наблюдение на здравословното състояние; не е създадена цялостна терапевтична стратегия за лечение или предотвратяване влошаването на заболяванията.

2. Твърди, че е поставен в неравностойно положение спрямо други лица, изтърпяващи наказание лишаване от свобода предвид трудната му подвижност с оглед получаване на колетните и хранителните пратки, адресирани до ищеца. Отхвърлено е искането, поради здравословното състояние – трудна подвижност и епидемиологичната обстановка, те да бъдат получавани от болногледача му – Д. И. А.. Колетните пратки е следвало да бъдат получавани от друга сграда, което затруднявало правата му. Ето защо на практика е бил лишен от пратки.

Нарушено е и правото му на конфиденциалност. Предвид невъзможността за придвижване, срещите с неговите адвокати са провеждани в столовата на СБАЛС, като е присъствал и служител

на ГДИН, а масата която се е предоставяла, е била непосредствено под видеокамерата за наблюдение, с което е нарушен чл. 6 ЕКЗПЧОС.

3. Твърди, че липсвали адекватни и необходими условия за лечение. Многократно е установено, че СБАЛЛС не разполага с необходимата за лечението на ищеца специалисти в областта на урологията и онкологията, а затворническите власти е следвало да предложат лечението, съответстващо на диагностицираната болест. Неоправданото забавяне на диагнозата, непредоставянето на необходимото медицинско лечение, както и липсата на адекватна медицинска помощ за сериозни проблеми могат да се квалифицират като нарушение на чл. 3 ЕКЗПЧ, като е налице унизително отнасяне, предвид и невъзможността да се придвижва и да напуска килията. Диагностицирането с карцином, както и смъртта на други затворници допълнително са влошили душевното състояние на ищеца.

Налице е противоправно бездействие по произнасяне по молби на ищеца. Началникът на СЦЗ многократно е negliжирал подадените сигнали и е отказвал направени искания в ущърб на С., с което е нарушено задължението за поддържане на добър ред в затвора, защита на затворниците от актове на сплашване и насилие, както и да реагират адекватно на всякакви спорни претенции. Не е изпълнено задължението за нарушаване на физическия и психически интегритет, с което е нарушен чл. 3 Конвенцията.

4. Системно е negliжирано физическото състояние посредством отказ да се внасят предмети за облекчаване на търпени болки и страдания, с което е претърпял нехуманно и унизително отношение. Т. е имало и посредством поставянето на крачни белезници по време на престоя в УМБАЛ „А.“ в края на м. октомври 2019 г. Налице е било субективно отношение, граничещо с произвол. Така и практиката на ЕСПЧ – поставянето на белезници на слаб човек е непропорционално с изискванията за сигурност и предизвикват унижение.

5. Значително са нарушени правата посредством невъзможността за достъп до светлина и свеж въздух, както и наличието на адекватни санитарно-хигиенни условия, в противоречие с практиката на ЕСПЧ, както и чл. 256, ал. 1, вр. чл. 86 ЗИНЗС. В продължение от период от над година и половина ищецът не е бил извеждан на открито.

6. Нарушени са основните санитарно-хигиенни изисквания, в противоречие с чл. 150 ЗИНЗС – молба от 18.9.2020 г., с която е било поискано да бъдат допуснати уреди против хлебарки и насекоми, по която липсва произнасяне.

7. Не е осъществено адекватно лечение поради противоречие между институциите, в резултат на което не е бил изведен за лечение. В акт на съдия от Специализирания наказателен съд от 10.6.2020 г. е прието, че компетенциите са на началника на затвора, съгласно чл. 135 ЗИНЗС, а на 3.7.2020 г. началникът е посочил, че компетентен е съда съгласно чл. 250 ЗИНЗС, с което твърди, че е налице противоречие между държавните институции, довело до болки и страдания и влошаване на здравословното състояние поради невъзможност за лечение.

Предвид изложеното претендира сумата от 28 000 000 лв. солидарно както от ответника ГДИН, така и от останалите първоначално посочени ответници.

С молба за изменение на исковете искът за разликата между 28 000 000 и 9 000 000 лв. е оттеглен,

като производството пред настоящия съд е до сумата от 9 000 000 лв., ведно със законната лихва от предявяване на исковата молба до окончателното плащане.

Ответникът - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерството на правосъдието счита исковите за недопустими, евентуално – за неоснователни. Излага съображения, че не е налице кумулативното наличие на предпоставките на чл. 1, ал.1 ЗОДОВ, както и на чл. 3 ЗИНЗС. Счита, че е предоставено в достатъчна степен медицинско обслужване. Самото медицинско обслужване не е административна дейност и не може да се търси отговорност на административния орган за неадекватно лечение. Няма надхвърляне над нормално произтичащото от ограничителния режим, свързан с изтърпяване на наложената мярка. Действията на ответника са адекватни на ситуацията и съобразени със закона, не са нарушени правата на лишения от свобода.

Софийска градска прокуратура счита, че исковите са неоснователни и недоказани.

Административен съд София – град, като съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Не се спори, че ищецът е бил задържан на 5.9.2018 г., а видно от докладна записка/л. 782/ е постъпил в Затвора София на 28.10.2018 г. /в докладната е допусната фактическа грешка и е посочена 2019 г., но предвид изложеното по-долу в нея, не може да се направи извод че се има предвид 2019 г./, като е пребивавал на територията на СБАЛС към Затвора, настанен в болнична стая на ет. 3, през целия период на задържането си – до 1.2.2021 г. От докладната и от свидетелските показания се установява, че по време на престоя там ищецът е бил придружаван от болногледач– първо Л. Ф. С., до 29.5.2019 г., а след това - св. Д. И. А..

Ищецът е бил настанен в реанимацията по медицинско предписание и на основание разпореждане на Специализираната прокуратура: № 1140/2.11.2018 г. и след превод от Неврологична клиника на МИ МВР-София.

Оплакванията са за изтърпяване на ляв крак, лява ръка, позиви за повръщане, двойно виждане с основна диагноза – транзиторна исхемична мозъчна атака в басейна на вертебро-базиларната система.

Представена е и медицинска документация – епикризи, копия от дневници, изследвания и др.

Изготвено е заключение по СМЕ – основно и допълнително, както и съдебно-психиатрична експертиза, които ще бъдат обсъдени по-долу.

Разпитани са свидетели, чиито показания ще бъдат обсъдени по-долу.

Съдът намира от правна страна следното:

Предявените осъдителни икове са процесуално допустими – предявени са от активно легитимирана страна, която твърди, че е претърпяла неимуществени вреди, причинени по време на взета мярка за неотклонение „задържане под стража“, като ищецът е бил настанен в Затвора

София. Ето защо искът следва да се квалифицира по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, като пасивно легитимиран е именно ГД „Изпълнение на наказанията“.

Съгласно чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС. Дължи се обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице. Имуществената отговорност е обективна, безвиновна, поради което вината не е елемент от фактическия състав на отговорността.

Фактическият състав на предявените иски с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС включва изискването за кумулативното наличие на:

1. нарушение на чл. 3 ЗИНЗС;
2. неимуществени вреди;
3. причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат;

В тежест на ищеца /по аргумент от чл. 154, ал.1 ГПК, вр. чл.144 АПК/ е да проведе главно и пълно доказване на осъществено нарушение на чл. 3 от страна на органите по чл.284, ал.1 ЗИНЗС. Доказването на настъпването на неимуществени вреди, за които нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на доказване от ищеца. Оборването на презумпцията за вреди е в тежест на ответника, чрез обратно доказване, което следва да бъде пълно.

В съответствие с чл.3, ал.1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Ал.2 на същата норма предвижда, че за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

1. По отношение на твърденията за непредоставяне на информация за медицинското състояние на ищеца. Действително, видно от предоставените копия от молби от 24.7.2019 г., 30.7.2019 г. и 8.8.2019 г., е поискано да бъде предоставена информация относно здравословното състояние и лечение на ищеца.

В отговор е представена „медицинска справка“ от директора на СБАЛЛС - София, видно от която се установява, че е проведена консултация със специалист-психиатър; поставена е диагноза; назначена е терапия, която се спазва стриктно. Приложени са копия от медицинската документация.

Така и молба вх. № 10356/датата не се чете, на л. 162, молба № 10464/дата не се чете, на л. 163. В отговор е изпратена друга медицинска справка, от директора на СБАЛЛС – София, в която подробно е описано здравословното състояние на ищеца, към датата на входирането ѝ –

14.11.2019 г.

В този смисъл е и молба с вх. № 10730 /дата не се чете/, като в отговор отново е издадена медицинска справка от 21.11.2019 г., видно от която ищецът е хоспитализиран в клиника по урология, УМБАЛ „А.“, проведени са изследвания, извършен е преглед, взето е решение за терапия.

Молба от 20.12.2019 г., вх. № не се чете /л. 238/, молба вх. № 153, в отговор на които също е представена медицинска справка от 8.1.2020 г.

Въз основа на обсъдените по-горе доказателства следва да се направи извод, че Твърденията за непредоставяне, вкл. и несвоевременно ткова, на информацията относно здравословното състояние не се установява.

Не се излагат твърдения, нито се установява непредоставяне информацията относно здравословното му състояние, именно на *ищеца*. Обсъдената по-горе кореспонденция касае непредоставяне информацията на *адв. В.* /за която не се установява да е упълномощавана за тези действия/, а същевременно – се установява, че в отговор на нейните искания са предоставяни документи- „медицинска справка“, видно от които са предприети навременни мерки за преглед, диагностициране и лечение на ищеца. Адв. А. В. е имала възможност да прави искания и тези искания са удовлетворявани с оглед предоставяне на необходимото лечение, изследвания, настаняване в съответното заведение и т.н.

На следващо място, дори и да се приеме, че не е предоставяна своевременно необходимата информация. Така твърденията в исковата молба:

На 3.7.2020 г. е поискал на началника на Затвора да бъде изведен за изследвания поради това, че лечебното заведение към него не разполага със специалисти по неврология, урология и необходимата апаратура. Поради непознаване по молбата над 20 дни е без установено здравословно състояние.

На 30.7.2020 г. е поискано от началника на Затвора предоставяне на медицинска справка за ищеца. Поради неполучаване на отговор, на 19.8.2020 г., е подадена нова молба с искане за предоставяне на резултати от изследвания.

От показанията на св. Д. Т. също се установява, че е констатирано забавяне на молби на М. С. - 30 дни по неговите жалби.

При преценка на обсъдените доказателства настоящият състав намира, че не се установява от бездействието по тях, за посочените периоди, да са довели до вреди– болки и страдания или утежняване на здравословното състояние на ищеца. Не споделя твърденията на ищеца, че поради непознаване той е бил с неустановено здравословно състояние. Видно от множеството молби, епикризи, медицински справки, представени от него, ищецът към всеки един момент от престоя си в Затвора е бил с установено здравословно състояние и са предприемани своевременно мерки за изследвания, диагностика и лечение; провеждано е такова. Не се установява по това дело утежняване на здравословното състояние именно поради неправомерно бездействие /непознаване/ от страна на затворническата администрация по молби за предоставяне на информация.

2. По отношение на второто твърдение по исковата молба – за поставяне в неравностойно положение поради отказ колетните и хранителните пратки да бъдат получавани от неговия болногледач.

Установява се, че на 20.11.2020 г. е направено искане, с оглед затруднената подвижност на ищеца, пратките до него да бъдат получавани от болногледача му. Молбата е отказана.

Същевременно се установява /л. 788/, че през периода декември 2019 г.– октомври 2020 г. е внасяна храна от служителите. Не се установява в чия полза.

От показанията на св. Д. Т. се установява, че когато не ги удовлетворява храната вътре, затворниците имат право да им бъде предоставена отвън, като храната се предоставя по време на свиждане - доставката на храна е обособена в списък за разрешени вещи, който се подписва лично от министъра на правосъдието. Затворниците имат и лавка и когато лишените от свобода са на престой на открито, те имат право да пазаруват посредством т.нар. „затворнически карти“. Колетните пратки се взимат лично. Имало е стая за раздаване на колетни пратки, до престоя на открито. М. С. не може сам да стигне до лавката.

Предвид така установеното настоящият състав намира, че действително, ищецът, предвид трудната му подвижност, е бил поставен в неравностойно положение с оглед възможността да получава лично колетните си пратки, на каквито има право, ежесечно, съобразно чл. 98, ал. 2 ЗИНЗС. Същевременно обаче, това не се установява да е довело до неблагоприятни последици за него. Видно от показанията на св. Д. Т., както и на основание чл. 86, ал. 4 ЗИНЗС, хранителни продукти ищецът е могъл да получава по време на неговите свиждания, които се установява, че са провеждани регулярно /съгласно чл. 86, ал. 1, т. 2 ЗИНЗС– затворниците имат право на не по-малко от два пъти месечно/. Установява се /така описаните доказателства по-долу/, че на ищеца е разрешено и внасянето на котлон, на който да може да си приготвя храна съобразно неговите потребности. Не се установява невъзможността за получаване лично на колетните пратки да е довело именно до други болки и страдания за ищеца.

По отношение на твърденията за неосигуряване на конфиденциалност на срещите с адвокат.

Съгласно заповед № Л-119/25.11.2004 г. е постановено свижданията на лишените от свобода със своите близки да се провеждат в салона за свиждане, по утвърден график. Допускат се изключения – в чл. 16 „при тежки състояния“ да се провеждат извънредни свиждания, вкл. и болничната стая, както и получаването на допълнителни лекарства и хранителни пратки.

В процесния случай, предвид невъзможността за придвижване, голяма част от срещите с ищцовите адвокати, вкл. и съпругата - негов пълномощник, са провеждани в столовата на СБАЛС, като е присъствал и служител на ГДИН.

Представена е справка /л. 970/ от инсп. Т. П. до началника на Затвора София, от която се установява, че „столовата“ е с площ от 94 кв.м., 1 бр. камера за видеонаблюдение и 10 м. между надзорно-охранителния състав и л.св., провеждащ свиждане. В зависимост от времето на провеждане на свиждане е възможно присъствието на други лишени от свобода – работещи там, но на не по-малко от 5 м. разстояние.

От показанията на св. Д. Т. се установява, че срещите се провеждали там, защото нямало обособена стая и едно придвижване до стаята за адвокатско свиждане би отнело 40–50 минути, което е нецелесъобразно. Настилката между главния корпус, където се провеждат свижданията и СБАЛЛС е разтрошен асфалт и без чужда помощ не би могъл да достигне там.

По отношение на столовата сочи, че е имало камера. Твърди, че не би следвало да е със звуков ефект. Тази камера се наблюдава от пост „Централен“ и от дежурният главен надзирател. Няма право да записват.

По време на адвокатското свиждане винаги е присъствал служител на ГДИН на вратата на столовата. Служителят вероятно е наблюдавал провеждането на свиждането, а дали е бил точно до масата, не може да каже.

Влизал е по време на адвокатско свиждане на М. С., когато е имало проблеми, защото действително е имало и е виждал, че има служител, който стои до вратата - столовата не е голяма, не повече от 20-30 квадрата.

Не е невъзможно да се чуе разговора от където и да е в столовата от служителя на ГДИН. Има и готвачи или сервитьори, около двама -трима, които стоят в столовата през една дървена като рампа. М. С. провеждал постоянно свиждания и тези хора са били на работа там и са били зад това ограждение. Затова твърди, че не е невъзможно да се чува.

От показанията на свидетелката Р. С. също се установява, че свиждането се провеждало в столовата, с изключение на случай, в който ищецът не можел да става и свиждането се провеждал в самата стая, като вътре, буквално до тях, сядал полицай. По време на свижданията винаги е имало и трето лице- надзирател от затвора, човекът, който го придвижвал; този човек стоял изключително близо и можел да чува разговорите. Казвали да седят само на една единствена маса и ако сядели на друга маса, ги премествали. Мястото било близо до камера, която се виждала в столовата.

В показанията на св. Р. Д. се твърди, че столовата е пригодена за свиждане; спазват се изискванията за поверителност. Служителят, който присъства от надзора на адвокатското свиждане от охранителния състав се отдалечава на достатъчно голямо разстояние, над 10 м. Има камери. Те не могат да записват какво си говорят. Всички камери в затвора са само видео без аудио.

Помещението, в което се хранят задържаните лица и лишените от свобода е около 30 или 40 кв.м. Това е само мястото за хранене, където се провежда адвокатско свиждане. От него има възможност за достъп до кухненските помещения. Те са отделени посредством шублер. Достатъчно далечно разстояние, за да не може да се чува. Виждал е тези свиждания посредством видеонаблюдение. Знае, че са се провеждали на достатъчно далечно място. Полицаят седял, според видео наблюдението, в близост до шублера. За свижданията на ищеца твърди, че охранителят е стоял на достатъчно разстояние.

От справка, издадена от Затвора София, цитирана по-горе, се установява, че камерата е настроена само за видеопредаване.

От показанията на св. Д. И. А. – болногледач, дадени в с.з. от 1.10.2024 г. се установява, че адвокатските свиждания са провеждани няколко пъти в „адвокатска“, а в повечето случаи – в стола на болницата. Свидетелят е водил ищеца до там и го оставял в количката, след което излизал. По време на свиждането постоянно се е влизало и излизало. Задължително присъствал и полицай, който седял на масата от преди да пристигнат там.

Предвид така изложеното от свидетелските показания безпротиворечиво следва да се приеме за установено, че свижданията на ищеца са се провеждали и в „столовата“. По време на тези свиждания винаги е присъствал служител на затвора и се е извършвало видеонаблюдение.

Не се установява камерата за видеонаблюдение да е записвала и звук.

Същевременно, са налице противоречия в показанията къде е стоял този служител и съответно – дали е могъл да чува разговорите. При преценка на събраните доказателства следва да се направи извод, че той е следвало да е на 10 м. разстояние, като показанията се различават за това къде се е намирал – до вратата

или до кухненските помещения. На около 5 м. от масата за свиждане са били и кухненските работници. Постоянно някой е влизал и излизал.

Предвид така установеното настоящият състав намира, че при провеждане на срещите е допуснато нарушение на чл. 254, ал. 3 ЗИНЗС относно изискването срещите с адвокати, защитници и повереници да се провеждат „насаме“, доколкото се установява, че при провежданите срещи освен служител на охраната или придружителя на ищеца, са присъствали и кухненските работници.

На следващо място, е допуснато нарушение на чл. 74, ал. 1 ППЗИНЗС относно изискването срещите „между лишените от свобода и техните защитници по чл. 91, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс и повереници“ да се провеждат в „специално обзаведено помещение“.

Съгласно чл. 91, ал. 5 ППЗИНЗС (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) Срещите могат да бъдат провеждани в присъствието на служител от надзорно-охранителния състав, по искане на защитника или повереника, въз основа на изрична заповед на съответния началник.

По арг. от противното на цитираната норма, както и чл. 254, ал. 3 ЗИНЗС срещите се провеждат „насаме“. Допуска е такова изключение само по искане на лицата по чл. 91, ал. 5 ППЗИНЗС, каквото искане не се установява да е правено, нито да е постановявана изрична заповед по такова. Видно от установеното, присъствието на служител на надзорно-охранителния състав на срещите, които са се провеждали в столовата, е било по решение на затворническата администрация.

Ето защо настоящият състав намира, че следва да се приеме, че последната е допуснала нарушения на цитираните норми, в резултат на което е нарушено правото на ищеца на конфиденциалност на срещите с адвокат. В резултат на тези нарушения обичайно се търпят вреди - негативни преживявания, физически и психичен дискомфорт.

3. По отношение на твърдението, че е налице липса на адекватни и необходими условия за лечение - специалисти в областта на урологията и онкологията; а затворническите власти е следвало да предложат лечението, съответстващо на диагностицираната болест. Твърди се неоправдано забавяне на диагнозата, непредоставяне на необходимото медицинско лечение, както и липсата на адекватна медицинска помощ за сериозни проблеми като нарушение на чл. 3 ЕКЗПЧ, като е налице унижително отнасяне, предвид и невъзможността да се придвижва и невъзможността да напуска килията. Диагностицирането с карцином, както и смъртта на други затворници допълнително са влошили душевното състояние на ищеца.

По доказателствата.

Видно от медицинска справка, изготвена на 9.5.2024 г., по време на целия си престой в Затвора София ищецът е бил настанен в СБАЛЛС – [населено място] с цел клинично наблюдение и лечение. През целия си престой денонощно е бил придружаван от болногледач. Осъществени са множество консултативни прегледи, изследвания и хоспитализации във външни лечебни заведения при условията и по реда на чл. 250 ЗИНЗС. За всички резултати от проведените лечебно-диагностични и консултативни прегледи своевременно е уведомяван ищецът, както и са обсъждани предстоящи мерки. Изложеното в писмото се потвърждава от приложената към него медицинска документация /л. 791 и сл./. От нея се установява, че са извършвани множество, регулярни прегледи. При постъпване е снета анамнеза; извършени са изследвания, преценено е обективното състояние и е изготвен план за лечение. Изготвена е епикриза /л.827/, предписано е лечение.

Същевременно, видно от епикриза /л. 838/ от Клиника по урология, на 28.10.2019 г. ищецът е постъпил там, като са извършени изследвания и лечение – биопсия на простатата. Настъпило е подобрение.

Предписан е постелен режим и контролни прегледи. Изписан е на 30.10.2019 г.

Видно от медицинската документация, както и справката от 14.11.2019 г. /л.843/, по отношение на ищеца е проведено необходимото лечение. На 13.11.2019 г., след получаване на резултата от биопсията, е заведен на повторна консултация с уролог в същата клиника.

Онкокомисия към УМБАЛ „А.“ е поставила диагноза. Следва решение за по-нататъшно терапевтично поведение. Т. е взето, видно от протокол на л. 860, изготвена на 27.2.2020 г. Преди това, на 10.2.2020 г. е извършена магнитно-резонансна томография.

Видно от епикриза от отделението по урология /л. 853/, на 13.2.2020 г. ищецът е постъпил за лечение в МБАЛ София ЕАД. В операционната е отказал биопсия. Дадени са препоръки, вкл. и регистрация в онкодиспансер.

Видно от медицинската справка на л. 835, на 30.3.2020 г. е извършена консултация по телефона /поради извънредното положение/ с проф.д-р П. и е уточнено по-нататъшно поведение. На 30.9.2020 г. в урологично отделение е осъществен нов консултативен преглед. Постъпил е на 12.10.2020 г. в урологично отделение на 5-та МБАЛ София за биопсия. Назначена е терапия, която „стриктно се изпълнява“ от СБАЛС.

Видно от становище № 153 /л.833/ от комисия към СБАЛС до началника на Затвора, въпреки назначената и провеждана медикаментозна терапия, се забелязва влошаване на здравословното състояние, като ЛКК предлага ищецът да бъде консултиран в МИ на МВР, в „спешен порядък“.

Видно от медицинска справка от л. 834 е извършена консултация с невролог, на 16.11.2018 г., а на 29.11.2018 - с уролог.

През периода 9-29.5.2019 г. е отказал храна в знак на протест, отказал е лечение.

Видно от медицинска справка на чл. 859, изготвена от СБАЛС към Затвора, се установява, че там са направени изследвания; препоръчано е лечение, като състоянието на ищеца е било без допуснати усложнения на основното заболяване при поддържащо лечение. Поради двигателен дефицит се оказва помощ; извършвани са периодични изследвания за кръв.

Видно от медицинска справка на л. 863 поради епидемиологична обстановка не е извършен преглед, като е предвиден за явяване пред онкокомисия. Проведени са изследвания за кръв и урина.

Видно от становище № 3 от 13.10.2020 г. освен изброените заболявания ищецът е имал двустранна нефролитиаза.

Предвид така установеното настоящият състав намира, че действително, болницата към Затвора София не е разполагала с необходимия брой специалисти, но въз основа на събраните доказателства следва да се направи извод, че ищецът своевременно и адекватно е бил пренасочван за лечение; такова не му е било отказвано, а е разрешавано, видно от разпорежданията на Специализираната прокуратура и Специализирания съд, на л. 882 и сл. В този смисъл е и регистърът на извеждане за лечение на л. 884-885.

В подкрепа на този извод е и медицинската справка на л. 859, видно от която освен изброеното по-горе, е извършена четворна СМЕ в УМБАЛ „Пирогов“, на 24.7.2019 г. е консултиран с психиатър, назначено е лечение. На 27.9.2019 г. е консултиран с невролог, уточнена е терапия. На 23.10.2019 г. е консултиран с

уролог – проф. П. от УМБАЛ „А.“. Освен установеното по-горе относно лечението на това заболяване, се установява, че на 31.1.2020 г. е консултиран с уролог – д-р Доков към 5-та МБАЛ София и проф. Ц.. Направено е заключение, че състоянието на ищеца е без допуснати усложнения на основното заболяване и при поддържащо лечение. Извършвани са периодични изследвания, включени са медикаменти. Лекуващият екип ежедневно следи състоянието му.

Видно от медицинска справка от 18.1.2021 г. /л. 874/ поради поява на треперене на дясна ръка и десен крак и затруднена координация ищецът е бил насочен за консултация с невролог - д-р В., с препоръка за изследване, което предстои.

Видно от писмото на л. 861 е започнато стоматологично лечение, продължено на 14.7.2020 г.

Представено е и становище /л. 869/ на медицинска комисия по чл. 138 ЗИНЗС за актуалното състояние на ищеца, от 13.10.2020 г., видно от което лечението и лечебно диагностичния план отговарят на добрите медицински стандарти.

На обратното становище е докладът на Български хелзински комитет, на л. 925 и сл. констатирана некачествена медицинска помощ –затруднение относно диагностиката и некачествено лечение, несъответствия с изискванията на Закона за лечебните заведения относно условията в лечебното заведение, както и относно брой и видове специалисти. Въпреки това, в края на 2021 г. е констатирано от експертите на омбудсмана подобрения.

Представен е и доклад на омбудсмана, в който също са констатирани редица нередности в Затвора София, вкл. и в СБАЛЛС.

В този смисъл са и показанията на св. Я. З.. Той сочи, че в болницата „Няма специалисти. Това, което получавах в така наречената „болница“, беше течен аналгин“. Така и свидетелят Д. Т., който сочи, че не е виждал рехабилитатор, никога не е имало назначен такъв като щат в болницата.

В този смисъл е и заключението по СМЕ. Не е провеждана рехабилитация въпреки че тя е била необходима за подобряване здравословното състояние на ищеца. Съществувала е опасност от рецидив /т. 5 от основното заключение/ на заболяването му – транзиторна мозъчна атака, който е настъпил, видно от развитието на трайната неврологична симптоматика, обусловена от левостранна латентна хемипареза /двигателен дефицит на леви крайници/, с нарушена сетивност на лява телесна половина и смутена координация с неоптимистична прогноза, поставяща го в опасност за живота. Утежняващо положение е и диагностицираният анемичен синдром, обусловен от урологичното заболяване с доказана хематурия /кървене/.

Предвид така установеното настоящият състав намира, че действително, не са осигурени необходимите условия в СБАЛЛС за диагностика и лечение на лишените от свобода. Допуснати са редица пропуски, по една или друга причина, вкл. и финансови /в този смисъл докладът на БХК дава подробни сведения/. Същевременно обаче, тези факти не са били причина, именно поради която ищецът да е бил поставен в такова положение, при което да е затруднена конкретно неговата диагностика, консултация със специалист, лечение и профилактика. При невъзможност за осигуряване на такива се установява, че е бил насочван към специалисти. Предприемани са мерки.

Относно твърденията, че това е било несвоевременно. Предвид събраните доказателства не може да се направи такъв извод. Не може да се направи извод, че дори и такава да е допусната, именно несвоевременността е довела до вреди относно здравословното състояние на ищеца.

Въз основа на изложеното следва да се приеме, че ищецът не е бил подлаган на нечовешко и унижително отношение или на такива условия, които унижават човешкото му достойнство. Нещо повече – установява се, че своевременно му е оказвана медицинска помощ, съответна на неговите заболявания. Правени са редовно прегледи, изследвания и е назначавана съответната терапия. Не се установява именно изпълнението на мярката за неотклонение да е довело до влошаване положението. Не се установява наличие на причинна връзка.

Исключение прави единствено това, че не е имало възможност за провеждане на рехабилитация – не е имало специалист в болницата към Затвора, нито е била предоставена възможност за ползване на външен такъв. В СМЕ се сочи, че липсата на рехабилитация е довела до утежняване положението на ищеца. В с.з. вещото лице посочи, че лечението, което е провеждано не е „всеобхватно“. Медикаментозното лечение е адекватно, но без двигателна рехабилитация. На по-късен етап диагностицират урологично -онкологично страдание – рак на простата. Там няма данни да е проведено лечение, твърди вещото лице, като съдът не споделя тези изводи предвид установеното по-горе от подробно обсъдената медицинска документация.

4. Относно твърдението за наличие на противоправно бездействие по произнасяне по молби на ищеца относно подадените сигнали и искания в ущърб на С., с което е нарушено задължението за поддържане на добър ред в затвора, защита на затворниците от актове на сплашване и насилие, както и да реагират адекватно на всякакви спорни претенции.

По отношение на твърдението за упражнен психически тормоз. Установява се, видно от писмо от 8.5.2020 г. /л. 304/, че във връзка с оплаквания на ищеца за това, че друг затворник /Я. В./ е заплашвал да лъжесвидетелства с цел утежняване положението на ищеца, са предприети действия по изясняване на случая. След разговор, ищецът е написал обяснение от 29.4.2020 г., в което описва, че не желае да пише обяснения за обв. В. от съображения за сигурност.

По отношение на оплаквания от лишения от свобода В. Г. Й. също са взет мерки във връзка с оплаквания за упражнен натиск. При разговор със С. от 12.12.2019 г. той вече е дал обяснения, че поведението на Й. вече е променено към позитивно. Той е и преместен на 2-ри етаж като се следи за придвижването. Я. В. е преместен на 5-ти етаж и също е ограничено преместването му по сектори. За С. денонощно се грижи болногледач, който може по всяко време да сигнализира при проблеми.

От показанията на св. Д. Т. се установява, че е имало случай между ищеца, Я. В. и Д. Ж.. Той взел отношение. Извикал ги тримата. Даже Ж. наказал. Случаят бил иницииран от жалба на С. от Ж. и от В. по отношение на вербален тормоз и тормоз свързан с т.нар. „затворнически рекет“. Те са били в общ коридор.

Предвид така установеното настоящият състав намира, че не са налице предпоставки за ангажиране отговорността на ответника във връзка с твърдения за неупражнен контрол. Това е така, доколкото действително се установява, че е имало конфликти, но затворническата администрация, след като е била сигнализирана, е провела навременни и адекватни мерки тези конфликти или изнудвания да бъдат преустановени. Ето защо следва да се приеме, че не се установява наличие на неправомерно бездействие от страна на ответника, именно в резултат на което по отношение на ищеца да е налице такова нечовешко и унижително отношение което да покрива от своя страна признаците на чл. 3.

5. По отношение на твърдението на ищеца за системни откази на управата на затвора за внасяне на предмети, които да облекчат болката – инвалидна количка и ортопедичен матрак, с което е претърпял нехуманно и унижително отношение.

По отношение на анатомичен/ортопедичен матрак. Подадена е молба /л. 302/, вх. № 2502 от 31.3.2020 г., от Р. С. за доставяне на такъв, разрешен видно от справка № 118/11.3.2020 г., както и предвид неврологичните болки. Поискано е молбата да бъде уважена с оглед условията на извънредно положени, с които временно се ограничават свижданията с арестанти и лишено от свобода. Отговорено е с писмо от 2.4.2020 г., че доставянето на матрак ще бъде прието след „нормализиране на епидемиологичната обстановка“. Свижданията се извършват по определен график.

Същевременно се установява, че такъв, както и възглавница, вече са поискани, с молба от 25.10.2018 г. и такъв е получен, видно от разписка за получени вещи /така становище на л. 886, молба и медицинско предписание за такъв, предвид заболяване – дискова херния/.

Видно от служебна бележка /л. 786/ е разрешено и е получен, на 29.8.2020 г. 1 бр. индукционен котлон.

По отношение на инвалидната количка. Не се спори, че е поискано внасяне на „рингова количка“, като не е разрешена.

Същевременно се установява, че ищецът е ползвал такава, предоставена от Затвора. В показанията на свидетелите се сочи, че тя е била неудобна. Видно от заключението по СМЕ /т. 8, л. 995/ се установява, че липсата на рингова количка, предвид продължителността на престоя, както и предвид пригодени средства за придвижване, се е отразило на здравословното състояние на ищеца – изпитвал е болки и страдания при продължителен престой и с оглед необходимостта от заемане на принудителна поза.

В съдебно заседание вещото лице уточни, че е имала предвид, че „ако е бил принуден да седи през цялото време в такава количка за по-удобно, също е принудителната поза, която води също до болки и усложнения. В този смисъл, а след това вече му е доставена“.

Предвид така установеното настоящият съства намира, че не се установява от страна на затворническата администрация да е налице такова бездействие, вкл. „системни откази“ да се предоставят посочените вещи, именно което да се квалифицира като „нехуманно отношение“. Не се установява бездействие, а своевременно произнасяне, в полза на ищеца, като са осигурявани два пъти ортопедичен матрак и котлон с оглед облекчаване на неговите страдания. С изключение на предоставянето на рингова количка, която е била необходима за облекчаване здравословното състояние на ищеца.

5. По отношение на твърдението за несъразмерност при поставяне на помощните средства при хоспитализацията в УМБАЛ „А.“ по време на престоя на там в края на м. октомври 2019 г., поставянето на белезници на слаб човек се твърди, че е непропорционално с изискванията за сигурност и предизвикват унижение, затруднено движение при настаняването му в МБАЛ „А.“. Това е създавало неудобства, както и смут сред останалите болни. Поискал е настаняване в самостоятелна стая. Твърди, че използването на помощни средства е било прекомерно, несъразмерно с целите на охраната, което му е причинило значителни болки и страдания.

По доказателствата.

Видно от писмо № 6539 /л. 259/, в отговор на молба вх. № 10016/30.10.2019 г., е била извършена проверка,

като в писмото се твърди, че не е налице несъразмерност, а за нормативно определено правомощие началника на Затвора София, в съответствие с чл. 303 и 304 ППЗИНЗС, който преценява необходимостта от поставяне на ръчни и крачни белезници в съответствие с инструкцията, касаеща външните постове, в конкретния случай – външно болнично заведение. Началникът на затвора е този, който следва да прецени риска, като обвиняеми и и подсъдими с оглед очаквана присъда се приемат за рискова група, с оглед очаквана присъда. Служителите на надзорно-охранителния състав не могат да налагат в болничните заведения ред за изолирано настаняване в отделни стаи, като самостоятелно настаняване не е от тяхната компетентност.

По делото е представена утвърдената от Началника на Затвора София Инструкция за особеностите на пост № 27А /външно болнично заведение/, издадена на основание чл. 304 ППЗИНЗС. Видно от тази Инструкция постовите надзиратели изпълняват своите задължения в района на поста /чийто граници са от входа на помещението за настаняване до прозорците/. Единият надзирател следва да е до лишения от свобода, а другият – до вратата. Съгласно т. 2 началникът на затвора решава дали да бъдат поставени белезници при настаняването в болнично заведение, след извършване на преценка за възрастта, пола, физическото и здравословно състояние, както и индивидуална преценка за риска.

От показанията на св. Д. Т. се установява, че съобразно Инструкцията за използването на специалните средства крачните белезници се поставят главно на лица, които са със завишена степен на оценка на риска. Всичко е свързано като цяло с обвинение, което е насочено срещу това лице. По отношение на подсъдимите и обвиняеми лица /каквото е бил ищецът/ е по-трудно и такава оценка не се прави конкретно по данните, които са заложили в скалата за оценка на риска, поради факта, че те не са осъдени.

От показанията на св. Р. С. се установява, че в болницата на затвора веднъж бил също с белезници. Когато лежал /има предвид в А./, бил с други хора вътре в стаята и това го притеснявало, защото се чувствал унижен, заради това, че беше с белезници пред другите хора. Той непрекъснато изпитвал физическа болка. Не можел да стане, не можел да легне сам, непрекъснато го боляло. Причината за тези болки - схващане на едната страна.

Предвид така изложеното настоящият състав намира, че действително се установява, че при престоя си в УМБАЛ А. ищецът е престоял в болнична стая, по решение на болницата, заедно с други болни. По време на този престой е бил с белезници и това го притеснявало – както от околните, така и поради това, че непрекъснато изпитвал физическа болка. Действително, администрацията на Затвора, предвид изложеното, е имала оперативната самостоятелност като извърши оценка на риска, да прецени употребата на помощни средства. Същевременно обаче, в процесния случай настоящият състав намира, че тази преценка не отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 5 АПК за съразмерност. В процесния случай с оглед здравословното състояние на ищеца - след прекаран инсулт, с непрекъснати болки и трудно подвижен, поставянето на белезници, с което допълнително се затруднява движението и се усилват тези болки, следва да се приеме, че е несъразмерно с постигането на целта им. В случая обезопасяването би следвало да е постигнато посредством поставяне на охрана – двама служители, съобразно цитираната инструкция.

6. По отношение на твърдението, че значително са нарушени правата посредством невъзможността от достъп до светлина и свеж въздух, както и наличието на адекватни санитарно-хигиенни условия, в противоречие с практиката на ЕСПЧ, както и чл. 256, ал. 1, вр. чл. 86 ЗИНЗС. В продължение от период над година и половина ищецът не е бил извеждан на открито.

Твърди, че почти година и шест месеца не е бил под пряка слънчева светлина и естествена среда предвид липсата на подходящи условия, пригодени за лица в неравносложно положение по време на предстоя му в

Затвора София, поради което не е бил приложен чл. 256, ал.1, т.1, вр. чл. 86 ЗИНЗС.

Видно от справка от 22.5.2024 г., изготвена от инспектор Т. П. – ИСДВР на 4-та група, ищецът е бил настанен в самостоятелна стая, с отваряеми прозорци, самостоятелен санитарен възел, спазени са изискванията за максимална жилищна площ, осигурен е достъп до дневна светлина и естествено проветряване. Представен е график за провеждане на престой на открито от 2023 г.

По отношение на извеждането. Действително се установява, че ищецът се е придвижвал с инвалиден стол, но както се установи от доказателствата, администрацията на Затвора София е определила друг затворник, който да го придружава – както по време на престоя в стаята, така и когато е бил извеждан по един или друг повод.

По отношение извеждането „на каре“. Не се установява да е извеждан регулярно. Така показанията на св. Д. Т., който не го е виждал по времето когато е минавал на проверки на територията на затвора, нито при специализирано наблюдение по камерите и мониторинга. По време на престоя си в СБАЛЛС е пребивавал предимно в стаята.

От показанията на този свидетел също се установява, че нито в една стая няма обособени помощни съоръжения вътре, които да облекчат придвижването и ползването на санитарния възел. Но, като цяло ищецът не е ограничаван да стига с чужда помощ. Винаги е имало човек до него.

От показанията на св. Р. Д. се установява, че престой на открито се осъществява на каре, което се намира близо до болницата, на което свидетелят е виждал ищеца, не всеки ден, но го е виждал там. Не знае защо не е бил всеки ден. Водели го болногледачите или санитарии посредством инвалидна количка. Има рампа на партерния етаж, с която извеждат на престоя на открито и на лавка. Относно престой на открито се води книга, където се отразяват тези, които не желаят да излизат на открито. Не знае ищецът да се включвал в тази книга.

Същевременно, видно от справка от 14.6.2024 г. /л. 971/ се установява, че са налични рампи за придвижване на инвалидни колички, вкл. и на входа на санитарния възел на реанимационна стая на 3 етаж.

От показанията на св. Я. З. се установява, че в затвора видял М. С. в инвалидна количка. Бутали го по настилка, която е подобна на чакъл между т.нар. „болница“ и лавката. През октомври месец, 2019 година го видял за първи път, бутали го към лавката и веднъж стоял на една малка площадка, пред входа на т.нар. болница, там има няколко стълби. Имало една много дълга, но тясна площадка, преди многото стълби, преди асансьора и там стоял един човек зад количката. На каре никога не е излизал. В затвора е престоял две седмици, през м. октомври 2019 г. Сам не можел да излиза с количката, не е пригодно.

По отношение на асансьора се установи, че неговите размери /2,4 м. дължина и 1,3 ширина са достатъчни, за да се помести инвалиден стол /настоящият състав извърши справка относно размерите на стандартни такива/.

Що се отнася до твърденията, че е бил развален асансьорът. Действително, установява се, че е имало такъв период, като това обаче не е попречило на ищеца да бъде извеждан за с.з., както и за лечение извън това на С. към Затвора София.

На л. 1074 и сл. са представени писмени доказателства, от които е видно, че за процесния период

ответникът е сключил договори за поддръжка на асансьора. Видно от писмото от гл.инспектор Р. Д. за периода 2019 г. – 2021 г. са извършвани плащания по тези договори, след оглед и проверка на извършени ремонтни дейности.

За времето, за което св. Я. З. е бил там /две седмици през м. октомври 2019 г. / асансьорът работил само един ден. Твърди, доколкото неговият бизнес е производство на асансьори, че този асансьор не е пригоден за ползване от хора с инвалидни колички.

Свидетелят сочи, а и това се потвърждава от представения от ответника снимков материал, че по етажите или между етажите няма рампа, която е пригодена за инвалиден стол. Когато се излиза от асансьора в посока двора и карето, на първите стълби имало някаква релса, от първото ниво на асансьора до външния вход на сградата има десетина стълби много стръмни и там има едни жезла, по които може да се качи евентуално количката. Ищецът сам не може да се качи по стълбите. Трябват поне двама човека. Отвън има стълби, на които няма нищо. Бутали количката тези момчета, които чистели пода.

От показанията на св. Д. Т. се установява, че ищецът се придвижвал единствено и само с количка. Имало един санитар, който помагал с придвижването. На него му било трудно да вдига количката и винаги викал и друг за помощ. По принцип в болницата има асансьор. Ползва се като цяло, но никакви приспособления, които да има и да влезе количка в асансьора няма.

Свидетелят сочи, че не може да каже дали ищецът се е придвижвал с тази количка в този асансьор. Виждал го е по стълбите да го пренасят с количката. Болницата СБАЛЛС се намира на територията на Софийския затвор. Отделна сграда е. Има централен вход и за да стигнеш до различните етажи има стълби. Приспособления няма. По отношение на ищеца, по време на престоя си в СБАЛЛС, е пребивавал предимно в стаята. В коридора рядко го виждал.

В показанията на св. Д. А. се сочи, че по време на престоя на г-н С. в СБАЛЛС той е извеждан максимум два-три пъти на карето и след това не ядял и се чувствал още по-зле. Даже единият път получил криза.

Извеждал с количка. В повечето случаи нямало асансьори и рампи. Асансьорът е един, единствен и той се разваля от време на време. Не е имало рампа от 3-тия етаж до долу. Сам го свалял, с количката стъпало по стъпало, едвам- едвам. Някой път има, друг път няма някой, който да помага.

Извеждал го е да отиде на адвокатско свиждане, от там до някъде и от там на ръце. Гушка го или на гръб го носи. Той бил отслабнал много, под 65 кг.

Предвид така установеното настоящият състав намира, че следва да се направи извод, че ищецът е бил извеждан „на каре“, но това не е ставало регулярно и не е било поради причина, която да се дължи на неговата воля /напр. изрична негова молба/, а поради това, че е бил поставен в неравностойно положение поради трудната си подвижност и с оглед на това, че не винаги е работел асансьорът, а при неработене, стълбите от третия до първия етаж не са били пригодени за слизане с инвалидна количка. Не винаги санитарят, който го е придружавал, е имал помощник за слизането по стълбите с инвалидната количка. Независимо дали е слизал сам или с други лица, слизането е било затруднено.

Ето защо следва да се направи извод, че неосигурването на работещ регулярно асансьор, респ. – рампи за слизане с инвалидна количка по стълбите когато не работи, са незаконосъобразни бездействия на затворническата администрация, именно в резултат на които ищецът е бил лишен от регулярно извеждане на чист въздух, което от своя страна е довело да неимуществени вреди – болки и страдания.

6. По отношение на следващото оплакване. Нарушени са основните санитарно-хигиенни изисквания, в противоречие с чл. 150 ЗИНЗС – в този смисъл молба от 18.9.2020 г., с която е било поискано да бъдат допуснати уреди против хлебарки и насекоми, по която липсва произнасяне.

По делото се установява, видно от протоколи за извършени услуги, на л. 894 и сл., че са извършвани мониторинг и дезинсекция /за хлебарки и дървеници/, както и дератизация в Затвора София. В този смисъл и докладните на л. 898 и 899 и протоколите на л. 901 и сл., както и докладна записка от 17.6.2021 г., фактури и др. От тях се установява, че е извършвана ежесмесчна обработка, вкл. и видно от заявка на 11.11.2021 г., е извършвана и извънредна.

От показанията на св. Я. З. се установява, че е имало много буболечки, дървеници и хлебарки - постоянно и в огромни количества. Едни от арестантите, които се грижели за измиването на пода, минавали да намократ и това е за целия ден. На тях давали препарати, на другите – не.

От показанията на св. Д. И. А. се установява, че в стаята, където е бил настанен ищецът, постоянно е имало дървеници, за целия период. Хапани били през нощта, като ищецът насън се е будил и се стряскал. Оплаквали са се на затворническата администрация, давани са мехлеми, но без резултат. Свидетелят сочи, че ищецът е получил подуване от ухапване от дървеници. Няколко пъти го виждал да го хапят дървеници.

Предвид установеното следва да се направи извод, че затворническата администрация е предприела мерки по отношение обезпаразитяването на помещенията, но тези мерки не са били достатъчни с оглед постигане на тази цел.

Не се установява, с оглед периода от време, в която се възпроизвежда популацията кръвопиещите насекоми, достатъчно ли е за унищожаването ѝ третирането, установено по делото - ежесмесчно или извънредно.

В резултат на това затворниците, вкл. и ищецът са търпели вреди. Служебно известно на съда е, а и това се установява от свидетелските показания, че това е системен проблем в Затвора София.

7. По отношение на твърденията, че не е осъществено адекватно лечение поради противоречие между институциите, в резултат на което ищецът не е бил изведен за лечение. В акт на съдия от Специализирания наказателен съд от 10.6.2020 г. е прието, че компетенциите са на началника на Затвора, съгласно чл. 135 ЗИНЗС, а на 3.7.2020 г. началникът е посочил, че компетентен е съда съгласно чл. 250 ЗИНЗС, с което твърди, че е налице противоречие между държавните институции, което е довело до болки и страдания и влошаване на здравословното състояние поради невъзможност за лечение.

В показанията на св. Д. Т. се сочи как се случва извеждането на един арестант в СБАЛЛС до външно лечебно заведение, кой разрешава. Предложението изхожда от директора на СБАЛЛС, след което минава през началника на охраната (началник „надзорна и охранителна дейност“) за да прецени той с колко надзиратели да бъде конвоирано лицето и впоследствие се разписва от началника на затвора, респективно от някой заместник. Това е процедурата, която е свързана с осъдените лица.

Когато се касае за обвиняеми лица, компетентен е съответния наблюдаващ прокурор. Когато са подсъдими, компетентен е съответния съд, на който делото е подсъдно.

Предвид така установеното и като взе предвид приложимите правни норми, настоящият състав намира, че не е налице твърдяното нарушение. През цялото време на престой в затвора ищецът не е имал влязла в сила присъда, а е имал качеството обвиняем или подсъдим, поради което не е приложим чл. 135 ЗИНЗС и оттам – не би могло да се ангажира отговорността на ответника.

При този анализ съдът приема, че искът е частично основателен и ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унижително отношение. Установените по-горе нарушения са от естество да причинят емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Те превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между частичното бездействие и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство.

В практиката на ВКС по приложението на чл.2 ЗОДОВ е възприето разбирането, че „ищецът по иск с правно основание чл. 2 ЗОДОВ може да претендира обезщетение за обичайните неимуществени вреди от незаконно наказателно преследване, без да ги описва подробно в исковата молба. Тогава не са нужни формални, външни доказателства за установяване на тези обичайки вреди, тъй като те настъпват винаги в резултат от наказателното производство. В този случай размерът на обезщетението следва да се определи според стандарта на живот, за да не се превърне в източник на неоснователно обогатяване за пострадалия. Когато ищецът претендира вреди над обичайните, които са обусловени от конкретни, специфични обстоятелства, той следва да ги посочи в исковата молба и безспорно да ги докаже. Съдът на свой ред трябва да се мотивира защо присъжда обезщетение над обичайния размер. В този смисъл е приложимата практика на ВКС, отразена в решение № 480 от 23.04.2013 г. по гр. д. № 85/2012 г. на IV Г. О. на ВКС и № 165 от 16.06.2015 г. по гр. д. № 288/2015 г. на Трето ГО на ВКС.

Размерът на дължимото обезщетение следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. На основание чл. 52 ЗЗД обезщетението за вредите следва да се определя по справедливост. Понятието "справедливост" по смисъла на [чл. 52 ЗЗД](#) е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението.

Такива обстоятелства са: личността на увредения, данните за предишни правонарушения, начина му на живот и обичайната среда, отражението върху личния, обществен и професионалния живот, разгласа и публичност, стигнало ли се е до разстройство на здравето, а ако увреждането на здравето е трайно, каква е медицинската прогноза за развитието на заболяването както и всички обстоятелства, имащи отношение към претърпените морални страдания, преценявани с оглед конкретиката на случая. Във всички случаи на приложение на [чл. 52 ЗЗД](#), база при определяне на паричното обезщетение за причинени неимуществени вреди са стандартът на живот в страната и средностатистическите показатели за доходи по време на възникване на увреждането.

Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото „Н. и други срещу България”, съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията на справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия

на нечовешко и унизително отношение по смисъла на чл.3 ЕКПЧОС, най - важният фактор за оценка на претърпените вреди.

В конкретния случай, при определяне размера на обезщетението следва да се има предвид личността на ищеца. В този смисъл следва да се цени заключението по съдебно-психиатричната експертиза, изготвено обективно, безпристрастно и пълно, след преглед на ищеца и преценка на събраните доказателства. От това заключение се установява, че при ищеца е настъпило разстройство в адаптацията със смесено нарушение на емоциите и поведението. Настъпила е конкретно фрустрация, в която се обединяват мъка, тревога, обреченост. Лишаването от основни потребности /ежедневни разходки на открито/ води до потиснато настроение, тревожност и социална изолация. В конкретния случай невъзможността да се придвижва, както и лошите условия на живот, вкл. и поставянето на крачни белезници са довели до ниско самочувствие и самооценка и оттам – повишаване нивата на тревожност и депресивни преживявания; физическа и душевна болка, както и чувство на срам и унижение пред другите.

Така показанията и на св. Р. С.. От тях се установява, че състоянието му преди да влезе в Затвора е било изключително добро, той никога не е имал здравословни проблеми. С влизането първо психически много зле му се отразило, а след това и физически. Имал претърпял инсулт, при което той започнал емоционално да се срива, говорел за самоубийства, че ако приключи с живота си ще го оставят на мира, както и цялото семейство. Психически бил много зле, той почти не искал да говори. Като тонус, състояние, изражение, поведение бил зле. Казвал, че се чувства много зле, че има нужда от психиатър.

В килограмите се променил - много надолу, дори и когато излязъл и в момента на разпита, горе-долу около 9 кг. - 8 кг. след излизането. Определено зле се отразило свалянето на килограмите, защото няма сила, чувства се зле и емоционално, и психически. Посещава психотерапевт. Не може да каже как се казва психотерапевта. Мисли, че е жена.

Състоянието му вътре непрекъснато се влошавало: дали емоционално, дали физически, непрекъснато му се влошавало до освобождаването му. Тогава бил изведен на ръце или с количка донякъде.

Като излязъл, кожата му била посивяла, бил изключително потиснат.

Страхувал се от това, че не се лекувал адекватно за живота си и за здравето си и сам искал да излиза на прегледи.

Така и показанията на св. Я. З.. Изглеждал като парцал, съсипан. Приличал на „ходещ скелет“, Отслабнал до 50 килограма, немощен. Не говорел с никого и гледал в една точка.

Така и заявеното от вещото лице Д. П. Н., че психоневрологичният стрес може да повлияе на неврологичното и здравословното състояние. Изисква се избягване на психоемоционален стрес при тези заболявания, тъй като той е тромбоемичен инсулт, запущване на съд. И ако примерно този тромб тръгне и запуши по-масивен съд може да настъпи кома или смърт.

Установява се също, че впоследствие, след освобождаването от Затвора, претърпените негативни преживявания там са се отразили на семейния и социален живот. В този смисъл следва да се ценят показанията на неговата съпруга– св. Р. С..

Ищецът вкъщи след това казвал, че се срамувал от децата. Поведението му вкъщи - определено депресиран. Стоял си повече вкъщи, в спалнята, не искал да излиза, да осъществява контакти със семейството. Приемал антидепресанти, предписани от лекар, доста време. Може би две години, като през това време, ги сменяли, защото не му се отразявали добре. И към момента този депресивен период не е

преминал, не се е излекувал напълно. Интензитетът не е този, с който бил, но не е същият човек преди да влезе.

В поведението е с доста по-забавени реакции, много често, никога не го е виждала да плаче, но сега, ако има някаква ситуация той се разплаква, не е бил такъв човек. Много по-затворен е, не иска да излизат, както преди да се случат нещата. Преди почти всяка седмица искал да имат някакви контакти, да излизат на вечеря. Сега не желае. Ако са поканени на някакви поводи, не повече от един час и той казва да се приберат. Срамувал се е от състоянието си, защото той никога не е бил такъв човек. Той винаги бил авторитет, винаги активен. От 36 години са заедно.

От допълнителното заключение по СМЕ, извършено след преглед на ищеца на 8.10.2024 г. /л.1017/ се установява, че ищецът е претърпял болки и страдания с различен интензитет в резултат на заболявания. Тези болки и страдания са се задълбочили в резултат на несъответстващи грижи и хигиенни условия.

Предвид така установеното следва да се направи извод, че именно вследствие установените по делото и описани по-горе нарушения на затворническата администрация действително се установява наличие на болки и страдания, които са с различен интензитет – по-силни в началото и впоследствие – отшумяващи. Действително е налице разстройство на здравето на ищеца, което е намаляло, но не е излекувано напълно, като това разстройство е като следствие не само и единствено на установените по делото нарушения, а и от задържането под стража като цяло.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с анализ на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според който обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Като аналог може да се използва решение на ЕСПЧ по жалба № 9835/11.02.2019 г., свързана с условията на изтърпяване на наказанието в Затвора Б. за периода от 17.11.2011 г. до 17.11.2016 г., т.е. 5 години, по която ЕСПЧ е присъдил обезщетение за имуществени вреди в размер на 10 800 евро, или 2160 евро на година, 180 евро на месец, 6 евро на ден). 30 % от 6 евро е 1.8 евро на ден.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които е бил поставен в мястото за лишаване от свобода, съдът съобразява, че по отношение на част от оплаквания в исковата молба не са установени нарушения, поради което присъденото обезщетение за претърпени неимуществени вреди от едни аспекти на изтърпяване на задържането под стража не следва да се превръща в прекомерна санкция за затворническата администрация, която стриктно и при спазване на законовите си задължения и правомощия е осигурила на ищеца изтърпяване на наложеното му наказание при други благоприятни аспекти на тези условия, което също следва да се съобрази при преценката на кумулативното въздействие на тези условия. Изложеното е основание за съда да определи размер на обезщетението под посочения от ЕСПЧ размер от 4 евро на ден и в алтернативния вариант от 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства от по 1.8 евро на ден или по 4.00 лв. на ден.

Установява се, че в периода от 26.10.2018 г. до 1.2.2021 г. ищецът е престоял в Затвора София. Този период има общо 460 дни и за него съдът счита, че е търпял вреди вследствие лошите условия в Затвора /точка предпоследна от разглежданите основания/. При презюмиране на неимуществените вреди от поставянето на ищеца в посочените условия на изтърпяване на наказанието за целия исков период, съдът приема за справедливо обезщетение на неимуществените вреди в размер на 4.00 лв. на ден или общо 1840 лв.

В подобен размер са присъждани обезщетения по реда на чл.284-чл.286 ЗИНЗС по: адм.д.№ 9993/2018 г. на АССГ, адм.д.№ 4058/2019 г. на АССГ, адм.д. № 1625/2021 г. на АССГ и адм.д. № 2104/2021 г. на АССГ, оставено в сила с решение № 926/17.02.2022 г. по адм.д.№ 12404/2021 г. на Троен състав на АССГ, както и цитираната в решение №6227/01.11.2021 г. по адм.д. № 2104/2021 г. съдебна практика.

Основателна е претенцията на ищеца за присъждане на обезщетение и за вреди, вследствие останалите установени по делото нарушения, които при съобразяване на критериите, изложени по-горе, съдебната практика при сходни случаи, както и принципът на справедливост, съдът счита, че следва да се определят в размер на 7160 лв. Или общо следва да се присъди сумата от 9000 лв.

Следва да се присъди и претендираната законна лихва върху главницата, считано от посочената в исковата молба начална дата – предявяването на исковете - от 20.4.2023 г. Съгласно т.4 от т.р. № 3/2005 г. на ОСГК на ВКС при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаваните административни актове, при нищожните - това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им. При този изход на спора разноски следва да се присъдят в хипотезата на чл.286, ал.3 ЗИНЗС - когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса – общо в размер на 2220 лв., съобразно и представения списък.

Основателна е претенцията на ищеца за заплащане на адвокатско възнаграждение съразмерно на уважената част на иска. Размерът на претендираното адвокатско възнаграждение е в размер на 62280 лв., поради което и предвид частичната основателност на исковете следва да се определи възнаграждение в размер на 622,80 лв. Същевременно, предвид фактическата и правна сложност на делото, както и предвид чл. 8, ал. 1, вр. чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 за възнагражденията за адвокатска работа, възнаграждението следва да бъде определено в размер на 1200 лв.

В хипотезата на частично уважаване на иска, не е предвидена възможност за заплащане на ответника на юрисконсултско възнаграждение, поради което такова не следва да му се присъжда.

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, вр.чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен Съд София - град, 64 състав,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на М. С. С., ЕГН [ЕГН] обезщетение за неимуществени вреди в размер на 9000 /девет хиляди/ лв., претърпени поради условията в Затвора София, по време на изпълнение на мярката за неотклонение „задържане под стража“, ведно със законната лихва върху главницата от 20.4.2023 г. до окончателното ѝ изплащане, както и разноски в размер на 3420 лв. като **ОТХВЪРЛЯ** иска за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди за разликата до пълния предявен размер от 9 000 000 лв.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок, считано от съобщението и получаване на преписи от него от страните.

